

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Emigrantlitteraturen (1872)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 165. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992359250336.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Hun havde altid anset Begejstringen for den frelsende Magt. Hun havde i *Corinna* sagt, at hun kun kendte to virkelig adskilte Klasser af Mennesker, den, som formaar at sværme for Noget, og den, som ringeagter Sværmere. Det har forekommet hende, som havde hun i Datidens Tyskland fundet selve Sværmeriets Fædreland, det Land hvor det var Religion og hvor det fremfor noget andet Sted paa Jorden blev holdt i Ære. Derfor ender hun ogsaa sit Værk med et Afsnit om Entusiasmen. Men denne Tro paa Begejstringen, paa Indbildningskraften og rent aandelige Magters Virke-Evne ledede hende til mange overilede og indskrænkede Domme. I sin Glæde over den filosofiske Idealisme i Tyskland behandler hun den empiriske Naturvidenskab med den mest naive Overlegenhed: Den fører, mener hun, til Intet uden til en mekanisk Opdyngen af Kendsgjerninger. Naturfilosofien derimod, der har gjort den Opdagelse, at Menneskeaaanden kan udlede alle Videnskaber af sig selv ved Fornufts slutninger, som med andre Ord anser Altet for dannet efter den menneskelige Aand som Forbillede, synes hende salomonisk Visdom. «Det er en skøn Anskuelse, siger hun, der stræber at finde Ligheden mellem den menneskelige Aands Love og Naturens Love og der betragter den legemlige Verden som et Billede paa den aandelige.» I sin Glæde over denne Læres Skønhed har hun manglet Blik for hvor usand den var og hvor ufrugtbar den snart vilde vise sig at være. Hun roser Franz Baader og Steffens paa de største engelske Naturforskeres Bekostning. Hun har efter sine romantiske Venners Mønster et venligt Ord tilovers for synske Tilstande og Stjernetyderiet, kort sagt for enhver 166 Foreteelse, der taler til Fordel for Læren om Aandens overgribende Magt.